

*Львівський національний університет
імені Івана Франка*

MINISTRY OF EDUCATION AND SCIENCE OF UKRAINE
IVAN FRANKO NATIONAL UNIVERSITY OF LVIV
FACULTY OF GEOGRAPHY
CHAIR OF ECONOMIC AND SOCIAL GEOGRAPHY
LVIV DEPARTMENT OF GEOGRAPHY SOCIETY OF UKRAINE
GEOGRAPHICAL COMMISSION OF SHEVCHENKO SCIENTIFIC SOCIETY

HUMAN GEOGRAPHY: SCIENTIFIC TRADITIONS AND MODERN CHALLENGES

M A T E R I A L S

of All-Ukrainian scientific seminar,
dedicated to the 110-th anniversary of the birth
of the Doctor of Geographical sciences, Professor O. T. Vashchenko
(Lviv, 13 December 2018)

LVIV – 2018

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА
ГЕОГРАФІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА ЕКОНОМІЧНОЇ І СОЦІАЛЬНОЇ ГЕОГРАФІЇ
ЛЬВІВСЬКИЙ ВІДДІЛ УКРАЇНСЬКОГО ГЕОГРАФІЧНОГО ТОВАРИСТВА
ГЕОГРАФІЧНА КОМІСІЯ НАУКОВОГО ТОВАРИСТВА ІМЕНІ ШЕВЧЕНКА

СУСПІЛЬНА ГЕОГРАФІЯ: НАУКОВІ ТРАДИЦІЇ І СУЧАСНІ ВИКЛИКИ

МАТЕРІАЛИ

Всеукраїнського наукового семінару,
присвяченого 110-літтю від народження
доктора географічних наук, професора О. Т. Ваценка
(м. Львів, 13 грудня 2018 р.)

ЛЬВІВ – 2018

Редакційна колегія: доц. В. Біланюк (голова), проф. О. Шаблій (голова, відп. ред.), проф. І. Ровенчак (співголова), доц. М. Влах (співголова), доц. О. Вісьтак, доц. В. Грицевич, доц. І. Гудзеляк, доц. М. Книш, доц. С. Кузик, доц. Я. Івах (секретар), доц. О. Мамчур (секретар), асист. Л. Котик (секретар), інж. О. Борщовська (секретар), асист. І. Ванда.

Рецензенти:

доктор економічних наук, професор *М. З. Мальський*
(Львівський національний університет імені Івана Франка);

доктор економічних наук, професор *У. Я. Садова*
(Національний університет “Львівська політехніка”)

*Рекомендовано Вченою радою
Львівського національного університету імені Івана Франка
Протокол № 58/11 від 28 листопада 2018 р.*

- С 89 **Суспільна географія: наукові традиції і сучасні виклики** : матеріали Всеукраїнського наукового семінару, присвяченого 110-літтю від народження доктора географічних наук, професора О. Т. Ващенка (м. Львів, 13 грудня 2018 р.) / [відп. ред. проф. О. Шаблій]. – Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2018. – 176 с.
ISBN 978-617-10-0486-3.

Подано статті з широкого спектру теоретичних, методологічних і методичних проблем географії, першою чергою суспільної географії: проблеми загальних і конкретних об'єктів дослідження, предмета дослідження та змісту географічних студій. Звернено особливу увагу на сучасний і перспективний розвиток української географії у контексті екологічної та ноосферної парадигм.

Для науковців, аспірантів, викладачів, учителів, студентів й осіб, які цікавляться проблемами суспільно-географічної науки.

УДК 911.3:001.3(910.1)

Тексти статей подано в авторській редакції. Автори відповідальні за зміст статей, а також добір, точність наведених фактів, цитат, власних імен та інших відомостей. Думка авторів статей може не збігатися з думкою організаторів наукового семінару.

Адреса редакційної колегії:

Львівський національний університет імені Івана Франка,
кафедра економічної і соціальної географії,
вул. Дорошенка, 41, м. Львів, 79000
Тел.: +38 032 239 45 73
E-mail: kafedra.lviv@gmail.com

© Автори статей, 2018

© Львівський національний університет
імені Івана Франка, 2018

Список використаних джерел

1. Ващенко О. Т. Двадцятиріччя кафедри економічної географії Львівського університету (1945–1965) / О. Т. Ващенко // Економічна географія. – 1966. – Вип. 1. – С. 164–171.
2. Ващенко О. Т. До питання про природно-історичне районування Львівської області / О. Т. Ващенко // Географічний збірник. – 1951. – Вип. 1. – С. 73–92.
3. Ващенко О. Т. Науково-методичні основи дослідження комплексного економічного розвитку території / О. Т. Ващенко, О. В. Заставецька // Вісник Львівського університету. Серія географічна. – 1980. – Вип. 12. – С. 21–25.
4. Ващенко О. Т. Підсумки і завдання географічного вивчення Західних областей Української РСР / О. Т. Ващенко, К. І. Геренчук, П. М. Цись // Географічний збірник. – 1956. – Вип. 5.
5. Ващенко О. Т. Прикарпатський виробничий комплекс і його територіальна структура / О. Т. Ващенко, М. М. Паробецький // Економічна географія. – 1966. – Вип. 1. – С. 26–31.
6. Ващенко О. Т. Природні ресурси західних районів УРСР (економіко-географічний нарис) / О. Т. Ващенко. – Львів: Книжк.-журн. вид-во, 1959.
7. Ващенко О. Т. Природні умови і сільськогосподарські ресурси Українських Карпат / О. Т. Ващенко // Географічний збірник. – 1956. – Вип. 3.
8. Професор Опанас (Афанасій) Ващенко / Упоряд. О. Шаблій. – Львів Вид центр ЛНУ імені Івана Франка, 2001. – 233 с.
9. Професор Опанас Ващенко // Новітня українська суспільна географія. Хрестоматія / [упор. та автор біографічних статей проф. О. Шаблій]. – Львів: Видавничий центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2007. – С. 841–868.

УДК 911.3:378.4.096.147(477.83-25)ЛНУФ

**НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ
КАФЕДРИ ЕКОНОМІЧНОЇ І СОЦІАЛЬНОЇ ГЕОГРАФІЇ
ЛЬВІВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА: РЕТРОСПЕКТИВА І СУЧАСНІСТЬ**

Білецький Мирослав Іванович,
кандидат географічних наук, доцент,
Львівський інститут економіки і туризму

Котик Любов Іванівна,
асистент, Львівський національний університет імені Івана Франка

Навчально-методична діяльність кафедри економічної і соціальної географії Львівського національного університету імені Івана Франка бере початок з 1945 р., коли рішенням ректорату Львівського університету (1944) відкрито кафедру економічної географії. Її перший викладацький склад сформували: завідувач – к.г.н., доц. Опанас Ващенко (1908–1984); викладачі – Григорій Зільбер (1916–1970), Іван Сваричевський (1905–1968) та погодинно Олена Степанів (1892–1963) [8, с. 31]. Вони забезпечили викладання дисциплін: “Економічна географія СРСР”, “Методика викладання фізичної та економічної географії”, “Економічна і політична географія капіталістичних країн”, “Економічна і політична географія країн народної демократії”.

Процеси економізації географічної науки вплинули на розширення переліку навчальних дисциплін, викладання яких забезпечували викладачі кафедри у 50–70-их роках ХХ ст. У навчальний план запроваджено нормативні дисципліни “Географія населення з основами етнографії”, “Вступ в економічну географію”, “Методи польових географічних досліджень”.

Суттєво розширено перелік дисциплін спеціалізації “економічна географія” (1979–1984): “Географія промисловості”, “Статистичні методи в економічній географії”, “Соціально-економічна картографія”, “Економіко-географічна термінологія”, “Головні проблеми економічної географії”, “Географія транспорту СРСР”, “Математичні методи в економічній географії”, “Економічна і політична географія розвинених країн”, “Семінар з економічної і політичної географії США” [2, с. 41].

Проф. О. Ващенко посилив роль економічної географії у навчальному процесі на географічному факультеті. Він уміло поєднав наукову діяльність кафедри з практичним втіленням її результатів у зміст і структуру навчальних дисциплін, які розробляли викладачі кафедри; зробив наголос на конструктивній спрямованості й прикладному аспекті економіко-географічних знань і досліджень; підтримав видання навчальних посібників (О. Шаблій, М. Гонак “Економіко-географічна характеристика сільськогосподарського підприємства”, 1970; О. Шаблій “Математичні методи в економічній географії”, 1984 та ін.); популяризував і відстоював здобутки економічної географії у середовищі львівських колеґ-географів [5].

Проф. О. Ващенко викладав нормативний курс “Вступ до економічної географії” і курси спеціалізації – “Соціально-економічна картографія”, “Головні проблеми економічної географії”. Його учень доц. М. Білецький згадує: “Лекції професора були змістовними, у них відчувався життєвий інтерес до різних проблем і галузей географічної і економічної науки, філософії та політекономії, господарського життя країни” [3, с. 11].

Середина 80-их – початок 90-их років ХХ ст. стали переломними у навчально-методичній діяльності кафедри. У цей період відбулися суттєві зміни у розвитку соціальної складової суспільної географії (інтенсивно розвивається географія освіти, медична географія); навчальний процес позбавився ідеологічних догм советської системи – став відкритим до нововведень, орієнтованим на виклики ринкових умов господарювання і залучення іноземних технологій викладання географії тощо. У цей період змінюється назва кафедри: з “економічної географії” на “економічної і соціальної географії” (наказ ректора Львівського університету №613 від 31.05.1990 р.) та розпочинається підготовка фахівців за спеціальністю “економічна і соціальна географія”.

У навчальному плані 1987–1992 рр. викладачі кафедри забезпечували викладання восьми нормативних дисциплін, більшість з яких були ідентичні навчальному плану 1979–1984 рр. і 15 дисциплін спеціалізації [1, с. 19].

У навчальному плані 1996–2001 рр. зросла кількість дисциплін спеціалізації “економічна і соціальна географія” (з 15 до 24) та посилилася суспільно-географічна складова у блоці нормативних дисциплін студентів-географів [2, с. 41]. Навчальні дисципліни та їхнє наповнення відображали процеси гуманізації та соціалізації географічної освіти, популяризували наукові дослідження викладачів кафедри (“Соціальна географія”, “Географія культури і релігії”, “Рекреаційна географія”, “Географія освіти” тощо), пропагували україноцентризм та засади державотворення (“Політична географія”, “Географія населення і розселення Західного регіону”).

На цей період припадає початок активізації діяльності викладачів кафедри у сфері написання й видання навчальних посібників, підручників, методичних рекомендацій до виконання семінарських, практичних робіт студентів (“Соціально-економічна географія України” за ред. проф. О. Шаблія, 1994, 1995, 2000; Л. Шевчук “Основи медичної географії”, 1997 і “Сакральна географія”, 1999; О. Шаблій “Суспільна географія: теорія, історія, українознавчі студії”, 2001 та ін.).

З початку ХХІ ст. навчально-методична діяльність кафедри економічної і соціальної географії здійснювалась у напрямку створення нових навчальних курсів (особливо – у сфері спеціалізації “політична географія”, навчання за якою з 2001 р. здійснюють на кафедрі), актуалізації змісту нормативних дисциплін (“Соціальна географія”, “Політична географія”, “Економічна і соціальна географія світу” і т. ін.), запровадженні нових інноваційних на-

вчальних дисциплін спеціалізації (“Географічне краєзнавство”, “Географія політичних партій і рухів”, “Політико-географічна глобалістика”, “Географія міжнародних політичних, військових, економічних організацій”, “Регіональна економіка”, “Географія менеджменту” тощо) [1, 2].

У навчальному плані 2010–2015 рр. кількість загальних дисциплін, викладання яких забезпечують викладачі кафедри зростає до десяти (16,6% загальної кількості нормативних дисциплін): “Основи суспільної географії”, “Історія географії”, “Соціальна географія”, “Техніко-економічні основи виробництва”, “Територіально-виробничі комплекси”, “Географія населення”, “Географія світового господарства”, “Регіональна економічна і соціальна географія”, “Політична географія”, “Географічне країнознавство”. Також викладачі кафедри стовідсотково забезпечують викладання дисциплін спеціалізації “економічна географія і геоекономіка” та “політична географія і геополітика” [2, с. 43–45].

З метою забезпечення належного рівня засвоєння знань студентів, викладачі кафедри підготували за період з 2000 р. 22 монографії, три підручники, 49 навчальних посібників, 10 текстів лекцій, три словники-довідники, 24 методичні рекомендації до виконання практичних, семінарських занять, тестів, написання курсових і магістерських робіт [2, с. 46–49]. Особливо варто відзначити ті, які були високо оцінені та відзначені Видавничою радою Львівського національного університету імені Івана Франка: *О. Шаблій* “Основи загальної суспільної географії”, 2003; *І. Гудзеляк* “Географія населення”, 2008; “Львів. Комплексний атлас”, за ред. проф. *О. Шаблія*, 2012; *М. Книш, О. Мамчур* “Регіональна економічна і соціальна географія світу (Латинська Америка та Карибські країни, Африка, Азія, Океанія)”, 2013; *М. Книш, А. Котик* “Політико-географічна глобалістика”, 2014; *С. Кузик, О. Мамчур, І. Ванда* “Географія світового господарства”, 2014; *М. Влах* “Історія географії” (2018).

З 2015 р. географічний факультет Львівського національного університету імені Івана Франка, відповідно до розпоряджень Міністерства освіти і науки України щодо організації навчального процесу у вищій школі, перейшов на навчання студентів за новим навчальним планом на усіх напрямках і рівнях підготовки. Відбулися зміни у викладанні дисциплін суспільно-географічного профілю на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти: більшість із них, за винятком п’яти курсів (“Основи загальної суспільної географії”, “Історія географії”, “Географія населення”, “Політична географія”, “Регіональна економічна і соціальна географія світу”), перейшли у групу дисциплін вільного вибору студентів. Це зумовило критичний перегляд навчальних комплексів суспільно-географічних дисциплін з метою всебічного, глибокого висвітлення сучасних тенденцій розвитку суспільної географії та недопущення формування прогалин у засвоєнні студентами її теоретико-методологічних засад. У програму запроваджені нові навчальні курси “Теорія й методологія географічної науки”, “Військова географія і геополітика”, “Геоекономіка”, “Політика регіонального розвитку”, “Географія комунікацій і геологістика” та ін.

Тепер навчально-методична діяльність кафедри економічної і соціальної географії спрямована на забезпечення навчального процесу зі спеціальностей 106 “Географія” і 014 “Середня освіта (Географія)” та здійснюється відповідно до вимог Закону України “Про вищу освіту” (2014), Статуту Львівського національного університету імені Івана Франка (2016), проекту Стандарту вищої освіти зі спеціальності 106 “Географія” (2018), рекомендацій Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти, інструкцій Міністерства освіти і науки України щодо організації навчально-методичної діяльності кафедр та відповідних положень й розпоряджень наукової й методичної ради університету (табл. 1).

Значний обсяг навчально-методичної діяльності кафедри припадає на проведення навчальних, виробничих та педагогічних практик. Зокрема, кафедра забезпечує проведення міжзональної загальногеографічної практики (I рік навчання студентів), економіко-географічний розділ навчальної комплексної фізико-економіко-географічної практики (II рік), виробничу практику зі спеціалізації (III, V рік), педагогічну практику (IV, VI рік), переддипломну магістерську практику (IV рік).

ВСЕУКРАЇНСЬКИЙ НАУКОВИЙ СЕМІНАР

Таблиця 1

Навчальні дисципліни, викладання яких забезпечують викладачі
кафедри економічної і соціальної географії, 2018 р.

Назва навчальної дисципліни	Кількість кредитів, ECTS	Кількість годин згідно навчального плану, год.			Форма підсумкового контролю
		Усього, год	Лекції, год.	Практичні, семінарські, год.	
1	2	3	4	5	6
СПЕЦІАЛЬНІСТЬ 014 “СЕРЕДНЯ ОСВІТА”, спеціалізація 014.07 “Географія”					
Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти					
<i>Нормативні навчальні дисципліни</i>					
Вступ до загальної суспільної географії	4	120	32	32	Екзамен
Історія географії	3	90	16	16	Залік
Географія населення світу	3	90	16	16	Екзамен
Політична географія світу	3	90	16	16	Залік
Регіональна економічна і соціальна географія	9	270	96	96	Екзамен
Сучасна географічна освіта і наука	3	90	24	24	Екзамен
Методика викладання економічної і соціальної географії зарубіжних країн	3	90	32	32	Екзамен
<i>Вибіркові навчальні дисципліни: вільного вибору студентів</i>					
Львовознавство: географія історико-культурної спадщини	3	90	16	16	Залік
Геоурбаністика	3	90	16	16	Залік
Медична географія	3	90	16	16	Залік
<i>Вибіркові навчальні дисципліни: Цикл професійної та практичної підготовки</i>					
Техніко-економічні основи виробництва у шкільній географії	4	120	48	16	Залік
Геоелектроніка: наука і освіта	4	120	48	16	Залік
Геокультура і геоосвіта України	4	120	48	16	Залік
Маркетингова географія	4	120	48	16	Залік
Другий (магістерський) рівень вищої освіти					
<i>Нормативні навчальні дисципліни спеціалізація “Економічна і соціальна географія”</i>					
Актуальні проблеми суспільної географії	3	90	16	16	Екзамен
Глобальні проблеми людства	3	90	32	16	Екзамен
Проблеми географії освіти і науки в Україні та світі	3	90	32	16	Екзамен
Географічне краєзнавство	3	90	16	16	Екзамен
Методика викладання соціально-економічної географії у школі	3	90	16	16	Екзамен
<i>Вибіркові навчальні дисципліни: вільного вибору студентів</i>					
Методика проведення шкільних географічних екскурсій та мандрівок	4,5	135	32	16	Залік
Початкова географічна освіта	4,5	135	32	16	Залік
СПЕЦІАЛЬНІСТЬ 106 “ГЕОГРАФІЯ”, спеціалізація “Економічна географія і геоелектроніка”					
Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти					
<i>Нормативні навчальні дисципліни</i>					
Історія географічної науки	3	90	16	16	Залік
Основи суспільної географії	4	120	32	32	Екзамен

«СУСПІЛЬНА ГЕОГРАФІЯ: НАУКОВІ ТРАДИЦІЇ І СУЧАСНІ ВИКЛИКИ»

Закінчення табл. 1

1	2	3	4	5	6
Географія населення з основами демографії	3	90	16	16	Екзамен
Суспільна географія макрорегіонів світу	8	240	96	96	Екзамен
Політична географія	3	90	16	16	Залік
<i>Нормативні навчальні дисципліни спеціалізації “Економічна географія і геоekonomіка”</i>					
Соціально-економічна картографія з основами ГІС	3	90	32	32	Екзамен
Географія міграцій і демографічного розвитку	3	90	32	32	Екзамен
Статистичні і математичні методи в соціально-економічній географії	3	90	32	16	Залік
Економіко- і політико-географічна глобалістика	3	90	24	12	Екзамен
Національна і регіональна геоekonomіка	3	90	12	12	Екзамен
Геоekonomіка, геостратегія, геополітика	3	90	48	16	Екзамен
Економіко-соціально-географічна термінологія	3	90	32	16	Залік
<i>Вибіркові навчальні дисципліни: вільного вибору студентів</i>					
Геоурбаністика	3	90	16	16	Залік
Медицина географія	3	90	16	16	Залік
Соціальна географія	4	120	32	32	Залік
Географія світового господарства	4	120	32	32	Залік
Географічне країнознавство	4	120	32	32	Залік
Другий (магістерський) рівень вищої освіти					
<i>Нормативні навчальні дисципліни</i>					
Теорія і методологія географічної науки	4,5	135	32	16	Екзамен
<i>Нормативні навчальні дисципліни спеціалізації “Економічна географія і геоekonomіка”</i>					
Проблеми суспільної географії	3,5	105	16	16	Екзамен
Геополітичні і геостратегічні доктрини сусідів України	3,5	105	16	16	Екзамен
Глобальні проблеми людства	3,5	105	16	16	Залік
Геоekonomіка	3,5	105	32	16	Екзамен
Географія комунікацій і геологістика	3	90	16	16	Екзамен
Політика регіонального розвитку	3	90	16	16	Залік
Географія науки і освіти	3	90	24	8	Екзамен
Регіональна економіка і сталий розвиток	3	90	24	8	Екзамен
Магістерський семінар	3	90	-	24	Залік
<i>Вибіркові навчальні дисципліни: вільного вибору студентів</i>					
Основи економетрики у суспільній географії	3,5	105	16	16	Залік
Військова географія і геополітика	3,5	105	16	16	Залік

Укладено за: Освітніми програмами підготовки бакалаврів і магістрів географічного факультету ЛНУ імені Івана Франка, 2018.

Головні напрямки навчально-методичної діяльності кафедри зараз охоплюють широке коло проблем:

- поточне та перспективне планування навчально-методичної роботи;
- створення навчально-методичних комплексів дисциплін, у т. ч. англійською мовою у зв'язку з інтеграцією України у Європейський простір вищої освіти;
- удосконалення навчальних планів і програм підготовки фахівців з урахуванням напрацювань української й світової науки та потреб ринку праці;
- запровадження у навчальний процес нових курсів, які відображають сучасні тенденції розвитку науки і запити на світовому ринку наукових й освітніх послуг;
- створення методичних рекомендацій із планування, організації та контролю самостійної роботи студентів;
- методичне забезпечення єдності навчального і наукового процесу;
- аналіз забезпечення навчального процесу навчально-методичною літературою, видання підручників, навчальних посібників, методичних вказівок, атласів;
- укладання методичних рекомендацій до написання курсових, магістерських робіт;
- впровадження нових технологій навчально-методичної роботи.

Значну роль у навчально-методичній роботі кафедри тепер відіграє моніторинг її поточної діяльності, розробка стратегії подальшої праці з урахуванням переваг та недоліків, можливостей і загроз функціонування [1]. Особливий наголос тут робиться на *ефективності навчально-методичної роботи кафедри*, яка заснована на можливостях, а не проблемах її діяльності й відштовхується від конкурентних переваг кафедри. До останніх варто віднести значний доробок у виданні навчальної літератури (111 позицій за 2000-2018 рр.); *інтрапренерство* – здатність членів кафедри економічної і соціальної географії сприймати наукові й освітні виклики, шукати розв'язання проблем та досягати ефективних результатів діяльності кафедри (підготовка до видання у 2018-2019 рр. четвертого тому монографії проф. О. Шабля "Суспільна географія", новаторських навчальних посібників М. Влах, Л. Котик "Теорія і методологія географічної науки", І. Гудзеляк "Географія населення" та ін.); *спільна культура кафедри* – спільні традиції, завдання, бачення результатів діяльності кафедри та її перспектив розвитку.

Кафедра економічної і соціальної географії, маючи потенціал для посилення конкурентоспроможності на ринку надання освітньо-наукових послуг, стикається з суттєвими бар'єрами, які стримують її зростання: критична нестача фінансових ресурсів, неефективність державної моделі внутрішньоуніверситетського управління, низький рівень фінансової та управлінської автономії, застаріле технічне забезпечення та ін. Слабка інтеграція у світовий науково-освітній простір зумовлює сучасний низький рівень конкурентоспроможності кафедри на ринку надання освітніх послуг.

Сьогодні пріоритетним завданням кафедри економічної і соціальної географії у навчально-методичній роботі є підготовка фахівців-географів, які на належному рівні володітимуть компетентностями, передбаченими як державним стандартом вищої освіти з географії, так і парадигмою вищої освіти в Європі. Визначальною є компетентність придатності до працевлаштування, яка передбачає наявність у студентів-випускників кафедри знань, умінь, особистих характеристик, необхідних для успішної конкуренції на ринку праці України й світу. Її індикаторами є освітні, наукові, економічні, політичні ніші, які займають у суспільстві випускники кафедри. Їхні досягнення є результатом реалізації *завдання навчально-методичної діяльності кафедри економічної і соціальної географії* – підготовка конкурентоздатного фахівця, професіонала зі сфери геопросторової організації суспільства.

Список використаних джерел

1. Білецький М. Навчально-методична діяльність кафедри економічної і соціальної географії Львівського національного університету імені Івана Франка : SWOT-аналіз / М. Білецький, Л. Котик // Наукові записки Терноп. нац. пед. ун-ту імені Володимира Гнатюка. Серія : географія. – Тернопіль : СМП “Тайп”. – № 2. (вип. 41). – 2016. – С. 16–25.
2. Білецький М. Навчально-методична діяльність кафедри економічної і соціальної географії Львівського національного університету імені Івана Франка : ретроспектива, сучасність, погляд у майбутнє / М. Білецький, Л. Котик // Львівська суспільно-географічна школа : історія, теорія, українознавчі студії : матеріали Всеукр. наук. конф. з участю закордон. учених, присвяч. 70-річчю кафедри екон. і соц. геогр. Львів. нац. ун-ту імені Івана Франка (м. Львів, 19–20 листопада 2015 р.) / [відп. ред. : проф. О. І. Шаблій]. – Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2015. – С. 36–51.
3. Білецький М. Штрихи до портрета професора Опанаса Ващенка / М. Білецький // Історія української географії. Всеукр. наук.-теор. часопис. – Тернопіль : Підручники і посібники, 2008. – Вип. 18. – С. 10–13.
4. Мамчур О. Суспільно-географічні дисципліни : роль у формуванні професійних компетентностей / О. Мамчур, І. Ванда, Л. Котик // Наук. записки Терноп. нац. пед. ун-ту імені Володимира Гнатюка. Серія : географія. – Тернопіль : СМП “Тайп”. – № 2. (вип. 39). – 2015. – С. 73–81.
5. Професор Опанас (Афанасій) Ващенко / [за ред. О. Шаблія]. – Львів : Вид. центр ЛНУ імені Івана Франка, 2001. – 232 с.
6. Стандарти і рекомендації щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти. – К. : ТОВ “ЦС”, 2015. – 32 с.
7. Стратегія реформування вищої освіти в Україні до 2020 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://tnpu.edu.ua/EKTS/strate2014.pdf>.
8. Шаблій О. І. Львівська суспільно-географічна школа (до 60-річчя кафедри економічної і соціальної географії Львівського національного університету імені Івана Франка) / О. І. Шаблій. – Львів : Вид. центр ЛНУ імені Івана Франка, 2004. – 168 с.

УДК 911.3

**ДІЯЛЬНІСТЬ О. Т. ВАЩЕНКА У ЛЬВІВСЬКОМУ ВІДДІЛІ
ГЕОГРАФІЧНОГО ТОВАРИСТВА УКРАЇНИ**

Зінько Юрій Володимирович,

старший викладач,

Львівський національний університет імені Івана Франка

Багатогранна наукова і освітня діяльність професора О. Т. Ващенка включала значну громадську активність, зокрема у Львівському відділенні Географічного товариства України.

Професор Опанас Ващенко був одним із засновників у 1947 році цього відділу Географічного товариства (спочатку як союзної, а пізніше республіканського рівня). Він очолив Оргкомітет зі створення і був Головою до 1954 року Львівського відділення – першого в західному районі України. Як відзначав у своєму інтерв'ю кореспонденту газети “Вільна Україна” [9], головними завданнями новоствореного товариства повинні стати географічні дослідження у західних областях України та підвищення географічних знань серед учителів. Водночас наголошувалось, що до членства в Географічному товаристві залучатимуться науковці та особливо – вчительська спільнота.

ЗМІСТ

Передмова	5
I. ПРОФЕСОР ОПАНАС ВАЩЕНКО – ЛЮДИНА, УЧЕНИЙ, ПЕДАГОГ	7
Олег Шаблій Професор Опанас Ващенко: внесок у теорію, методологію і методику суспільної географії.	7
Володимир Захарченко Професор О. Т. Ващенко як особистість і видатний педагог (спогади учня).....	16
Ярослав Мариняк Завжди закликав думати і шукати істину.....	23
Наталія Недашківська, Олена Падовська Слово про Вчителя	25
Сергій Коротун Спогади про Опанаса Трохимовича Ващенко	27
Мирослава Влах Географізм та історизм як домінанти наукової діяльності професора О. Т. Ващенко	28
Іван Ровенчак, Мирослава Книш Внесок професора О. Ващенко в українську картографічну науку і практику	33
Ярослав Івах Теоретичні та прикладні проблеми дослідження природно-ресурсного потенціалу у працях професора О. Ващенко.....	39
Мирослав Білецький, Любов Котик Навчально-методична діяльність кафедри економічної і соціальної географії Львівського національного університету імені Івана Франка: ретроспектива і сучасність	41
Юрій Зінько Діяльність О. Т. Ващенко у Львівському відділі Географічного Товариства України	47
II. ТЕОРЕТИЧНІ І ПРИКЛАДНІ ПРОБЛЕМИ СУСПІЛЬНОЇ ГЕОГРАФІЇ	50
Олександр Топчієв Географічна оболонка – ландшафтна оболонка: проблеми ординації понять	50
Олег Шаблій, Мирослава Влах, Любов Котик Структурування географічної науки: історичний досвід і сучасні тенденції	55

НАУКОВЕ ВИДАННЯ

**СУСПІЛЬНА ГЕОГРАФІЯ:
НАУКОВІ ТРАДИЦІЇ І СУЧАСНІ ВИКЛИКИ**

МАТЕРІАЛИ

Всеукраїнського наукового семінару,
присвяченого 110-літтю від народження
доктора географічних наук, професора О. Т. Ващенко
(Львів, 13 грудня 2018 р.)

Відповідальний редактор: *проф. О. Шаблій*

Технічний редактор *Світлана Сенік*
Коректор *Світлана Сенік*
Комп'ютерний набір *Орисяла Борщовська, Любов Котик*
Комп'ютерне верстання *Любов Семенович*
Дизайн обкладинки *Ірина Дністряньська*

Ум. друк. арк. 10,23.
Тираж 100 прим. Зам.

Видавець і виготовлювач:

Львівський національний університет імені Івана Франка,
вул. Університетська, 1, м. Львів, 79000.

СВІДОЦТВО

про внесення суб'єкта видавничої справи
до Державного реєстру видавців, виготівників
і розповсюджувачів видавничої продукції.
Серія ДК №3059 від 13.12.2007 р.